

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FUGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSAG

Megjelen ketenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — Helyközi telefont 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendőik.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETECS PAI
LAPTUDAJDOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Tiszáék merényleteinek méltó betetőzése.

A választói javaslat érdemleges kritikája.

A „Székely-Udvarhely” eredeti közleménye.

II.

A közelmúltban illuzióriussá vált minden alkotmány biztosítékunk. Tisza gróf operetbe illő módon szaval és hirdeti, mikép az ellenzéknek egyenesen kötelessége a gyűléseken ellenőrző tisztük gyakorlása végett megjelenni, de azért nem feledkeznek meg nap-nap után a szuronyok erdejével zárni el az utat attól, hogy az ellenzék, az országháza juthasson.

Amit most a kormány hónapok óta cselekszik, frivol játék nemcsak a törvénnyel, de a jó izléssel szemben is.

A munkapárti parlament megszávozott már mindent rendre, a mi Bécsnek kedves és kellemes. Oly óriási terheket rakott a nemzet vállaira, hogy azok alatt össze kell roppannunk. Megszavazta a határaitban kimondhatatlan szerencsétlenséget maga után vonó adóreformot úgy, hogy azzal biztosította a latifundiumok uralmát és az arisztokrácia jövőjét, s most egy választójogi javaslatával azt akarja elérni, hogy ezen uralom örökké valóságát semmi, a világon semmi se zavarhassa meg.

Választójogi javaslatát elkeresztelte demokratikusnak, általánosnak, jöllehet minden abban lefektetett elv oda irányul, hogy a jövőben országgyűlési képviselő csak az lehessen, akit a mindenkor kormány befolyása alatt álló választási elnök képviselővé választani enged. Ha az a szörnyidea amit a választójogi javaslat képez, megvalósulna, a népet csak arra hívnák időközönként össze választás ürügye alatt, hogy asszisztáljon a kormány kívánsága mellett, szankcionálja a kormány kinevezéseket, de hogy választ-hasson is, arról szó sem lenne sehol és soha.

Minden kultur-állam igyekezett és igyekszik az általános szavazati jog megvalósításával, az uralkodói jogkör elensúlyozásával a népfé. ség jogait széles alapokra fektetni. Nálunk azonban, amint a javaslat bizonyítja azt, ennek éppen az ellenkezője történik.

Itt a nép jó adó-alanyának, jó katonának, de kormányköreink azt hirdetik róla, hogy sorsának intézésére éretlen. Akkor azonban, amikor egys. össze-vásárolt csoportok bizalmat szállítanak, büszkén hivatkoznak rá, s koránt sem mondják azt, mikép a megnyilatkozás éretlen elemek megnyilatkozása volt.

Az állami bevételek 50 százaléka oly adónemekből áll elő, amely az egyént fejenként és nem a vagyon arányában sújtja. Dohány, bélyeg fogyasztás és szállítási adó, illetve bevétel. A többi jövedelem pedig koránt-

sem a vagyon adója, hanem az állami üzemek jövedelme. Maga a vagyon, az óriási latifundiumok elenyésző kis százalékkal járulnak az állam jövedelmeihez. Ennélfogva megcáfolhatatlan igazság az, hogy az állami terhek tulnyomó részét éppen a kis egzisztenciák, munkások, kisiparosok, kisbirtokosok és hivatalnokok viselik.

Ezek érzik meg leghamarabb a gazdasági élet minden változásait és ezeket sújtja legnagyobb mérvben a politikai nagyképűsködésekkel felfúj, külpolitikai helyzet okozta gazdasági válság.

Nincsen az országban egyetlen családos ember, aki évenként legalább 50 koronával ne járulna hozzá az állam fenntartásához, jöllehet esetleg egy fillér egyenes adóval sincs megróva, s minthogy minden kormány az állami jövedelmek emelkedését, nem az egyenes adók progresszivitása, hanem a közvetett adók emelése által kívánja biztosítani, minden egyes magyar állampolgár adófizetőnek tekintendő s így külön adócentusok feiallítása a legnagyobbfokú igazságtalanság és egyenesen abszurdum.

Rövid séták a városi költségvetés körül.

Irta: Szabó József szabó, városi képviselő.

I.

Mondhatni általános szokássá vált Székelyudvarhelyt, hogy lépten-nyomon (vendéglőkben, kivételekben, borbélyműhelyekben, sőt az utcán két ember is, ha összetalalkozik) a városi képviselőket és a tanácsot szidják azért, hogy a nagy fizetéseket a tisztviselőknél s a tulmagas pótdótot megszavaztuk, de jövedelmet a városnak nem tudunk szerezni.

Végre elhatároztam, hogy én bele nyulok ebbe a darázs-fészekbe. Noha el vagyok készültve arra is, mikép e ténykedésem miatt, ha képviselői mandátumom lejár, hálából úgy elcsapnak a városatyaságból, mintha soha sem lettem volna itt.

Na, de elsőbb a város érdeke és ez előtt minden más érdeknek, ambiciónak háttérbe kell szorulnia s így az én képviselői elcsapásom is egészen mellékes annál inkább, mert e tisztemből nekem soha semmiféle hasznom még eddig nem volt; amin takt. én nem is kerestem.

Ilyen felfogással lépve a részemről is nagyrabecsült „Székely-Udvarhely” utján a város közönsége elé, senkinek rosszul ne essék, ha előttem nem a magán-, párt- és klikkérdések lebegnek, hanem kizárólag polgártársaim zsebe és a városfinansziális viszonyai vezetnek gyenge tollamat.

De térjünk a tárgyra és kezdjük a legkisebben.

A városnak van egy malma, mely évtizedek óta üresen áll. Azonban a várostól 4-5 kilométernyire, Felsőboldogfalván Dr. Nagy Sámuel ügyvédnek, Kadicsfalván Török Albert utódainak, Szombatfalván Ugron Akos

földbirtokosnak és Székelyudvarhelyt Szabó Ferencnek a malmait — innen, a városból szerzik be az őrlelt valót és még a vidék egy részét is ezek szolgálják ki.

Egész pontossággal kiszámítani nem tudom, de úgy hozzávetőlegesen megállapítható, hogy a nevezett malmok egyenként hat ezer koronát jövedelmeznek évenként. Tehát 24 ezer koronát jórészt innen a városról visznek el.

A mi városi malmunk ebből legalább hat ezer koronát elveszít évenként és pedig — ha nem csalódom — azért, mert a magánérdekek miatt, száraz betegségben kell szenvedjen.

Ha még csak ezt az évi hat ezer koronát veszítenénk, a tekintélyes magánérdekekért talán el is tűrhették, de az elszakadt gát miatt, az árvíz minden évben elvisz a város réjtjéből akkora területeket, hogy a kár kiszámíthatatlan.

Mondjuk, ezt a kárt is eltűrjük, mert hát elég nagy a város réjte; jut is, marad is. Azonban ha azt akarjuk, hogy a víz idők folytán a városba be ne jöjjön és bennünket szerény hátsáinkból ki ne öntsön, mint az úrgét a lyukból, akkor a Nagyküküllőt szabályozni kell.

Igen ám, de a víz-szabályozás iszonyú pénzbe kerülne úgy a városnak, mint a part mellett levőknek. Ámbátor ez sem lehet oly nagy baj. Hiszen, aki bírja, marja, akarom mondani fizesse. Aki pedig nem tud már fizetni, elég nagy a világ, keressen más helyet magának...

A miniszter és az alispán ur is azt mondta, hogy mi művelt város vagyunk. Ezért, uraim, fizethetünk a rogyásig!...

Jól tudom, hogy az érdekelt körök mindezekre azt fogják odavetni: gátat a vasúti híd mellé építeni nem lehet és Székelyudvarhely város malma e miatt szárazon kell maradjon.

Ez az érv nem igaz, mert a viszonyok változtak.

Mikor a vasúti mérnökök ezt a hidat építették, azzal az érvvel álltak elé, hogy ez a Küküllő csak patak. Az első hidat tehát ahhoz mérten „arasznyira” építették.

Egyszer aztán ez a szegény, legyalázott „patak” télen át jól befagyott. Tavaszkor a rohamos áradás következtében a szűkre szabott hidnak neki torlódt és pehely-könnyűséggel vitte el a nem neki való hidaeskat. Megmutatta, hogy ő bizony nem patak.

A gyalazkodó mérnök urak még ekkor sem ismerték el a Küküllő tekintélyét egészen s ismét csak egy újabb arasznyival nyújtották a hidat. Természetesen a Küküllő irgalom nélkül elsöpörte a nem neki való alkotmányt.

Végre harmadszor megadták neki a méltó titulust. Elnevezték a címkorságba szenvedő Küküllőt folyónak. Építettek egy jó hosszú hidat és most immár nem torlódik meg a jég. Egészen szabadon vágat alatta az áradat oly erővel, hogy egész hold területeket visz a partjából magával; jeléül annak, hogy van a városnak elég...

Ezt egy gáttal meg lehetne akadályozni. No, de hagyjuk mentére, hiszen ugyis csak a városét viszi. Nézzünk a költségvetés után majd a következő sorokban.

Az állami tanárok helyzete.

Az állami iskolák tanári karának helyzete az elmúlt évben a következő volt:

Működött 15 főigazgató, még pedig 3 az V. és 12 a VI. fizetési osztályban, 78 igazgató, még pedig 24 a VI. és 54 a VII. fizetési osztályban. A tanárok közül 259 a VII., 334 a VIII., 597 a IX. fizetési osztályba van sorozva, 170 helyettes tanár pedig a IX. fizetési osztályon alul van jutalomdíj mellett alkalmazva. Az összes létszám 1453.

A százalékos megoszlás szerint tehát a tanárságnak csak 47,7 százaléka van a IX. fizetési osztályon felül és nem 55 százaléka a mint azt Teleszky János pénzügyminiszter hihetetlen tájékozatlansággal vagy nemörömdomséggel hirdette. Megjegyzendő, hogy 1917-ig ez az állapot még tetemesen meg fog romlani, mert addig csakis a IX. fizetési osztályban mutatkozhatik új állások szervezése alapján szaporodás.

Ez hát a sokat emlegetett ekviparálás. Ezért kell a tanároknak vagy öt évvel tovább szolgálniuk vagy pedig a drágaság miatt mindenkinek megadott lakbérnyugdíjról lemondaniuk. Botránysosan mostoha helyzetbe kerültek s ez az állapot még tovább is fog romlani.

Az egész ország rokonszenve kísérté a tanárok helyzetének javítására irányuló mozgalmát és magukra vessenek, ha semmit sem tudtak elérni ernél a kormánynál; mindenki a maga szerencséjének kovácsa.

Megint igaznak bizonyult a régi közmondás, hogy akit gyűlölnék az Istenek, pedagógusnak tették meg.

— „Magyar Köztársaság“. Dr Nagy György politikai folyóirata a „Magyar Köztársaság“ harmadik évfolyamba lépett. A harmadik évfolyam első száma: januári szám gazdag, változatos tartalommal jelent meg. A vezércikket „Az általános választói jog és a köztársaság“ címmel Dr Nagy György írta és cikkében fejtegeti a nép-parlamentek nemzeti jelentőségét és tüzes szavakkal osztorozza Tiszák korcs konzervatív törvénytervezetét. Ugyancsak az aktuális választó törvénytervezettel foglalkozik Dr Kalmár Antalnak és Dr Ormos Edének cikke s mindkét országos nevű publicista az általános, egyenlő, titkos választói jognak megvalósítását sürgeti. Dr Kalmár Antal statisztikai adatokkal igazolja, hogy Tiszák korcs javaslata valóságos merénylet a nemzeti szupremácia ellen, valóságos hadüzenet a magyarság, éppen a szinmagyarság nemzeti érdekeinek. A választói joggal foglalkozó e három cikk maradandó értékű a most folyó nagy alkotmányjogi küzdelemben. Singer Oszkár, az Országos magyar Köztársasági Párt párisi szervezetének titkára, színes tollal írta meg a párisi pártalakulás történetét és érdekesen fejtegeti a köztársasági eszmében egyesülő magyar és francia barátságának messzekiható nemzetközi jelentőségét. Az Országos Magyar Köztársasági Párt felhívásának Párisban támadt visszhangját meghallja a művelt Napnyugat és a külföldi világlapok, élükön a „Figaró“-val s a „Temps“-sel meleg, rokonszenves hangon írnak a magyar köztársasági eszme szelvébontásáról. A párisi szervezet titkárának cikke nemcsak az alakulásnak adja hü képét, hanem a cikkben megszólalt a lelke a párisi magyaroknak s a sorok között mintha ott üditene a nagy forradalom nemzetének szabad tiszta evegője. Hegyi Antal volt plebános, csongrádi főbíró amerikai tapasztalatait örökíti meg „Köztársasági törekvések“ cím alatt írott cikkében s a hazai viszonyoknak oknyomozó fejtegetése után arra a következtetésre jut, hogy a nemzetet lethargiájából

csak Kossuth Lajos politikai hitvallásának: a köztársasági eszmenek terjesztése tudja felrázni. A függetlenségi eszmenek ez a régi, kipróbált harcosa, a meggyőződés hatalmas erejével fejtegeti a köztársasági pártszervezetek megalakításának jelentőségét. Andrassy Emma a magyar nőkhöz intéz rapzodikus, férfias bátorságu felhívást s cikkében a magyar női lélek mélyes hazaszeretete szólal meg. A januári számban verseket írtak Rudnyánszky Gyula, az Amerikából hazajött republikánus nagy költő és Dobby Béla, gyomai ref. lelkész. Közli ezen szám Petőfi Sandornak 90 ik évfordulójára a szabadságharc Tyrtusa „Respublica“ című költeményét, mely híven tükrözi vissza Petőfinek világszabadságot szerető, forradalmi tüzi gondolatát s észvilágát. Ez a Petőfi él ott minden magyar szivben, ennek állít a lelkében oltárt a hazaszeretet, ez a Petőfi a világirodalomnak egyik ragyogó büszkesége. Most, amikor a „herceg ferencok“ a maguk törpességére akarják leszállítani Petőfit a legszentebb piedesztálról: a nemzet szivéből, igazán: az aktualitás jellegével bír az igazi Petőfinek megszólaltatása. A „Magyar Köztársaság“ januári számából megtudjuk, hogy a köztársasági párt szervezési munkája hatalmas méretekben folyik és január 19-én Debrecenben, január 26-án Makón és február 5-én Szegeden alakul meg a Köztársasági párt. Ugyancsak február 5-én lesz a szegedi törvényszék előtt Dr Nagy György ellen alkotmányos államforma megsértése miatt indított bűnügy esküdtzéki főtárgyalása, melyen képviseljük magukat a már megalakult köztársasági pártszervezetek. A lapnak gazdag rovata a „Köztársasági hírek“, melyek hűséggel számolnak be úgy a külföldi, mint a hazai köztársasági eseményekről. A „Magyar Köztársaság“ évi előfizetési ára 10 korona, egyes szám ára 1 korona.

Hamisítás.

Hazánkban az élelmi cikkek felett való ellenőrzést a bíró és községi jegyző, rendőrkapitány stb. végik.

Kereskedelmi áruk, amennyiben az élelmi vagy tápszerek és közfoglalmu cikkek körén kívül esnek, hamisítás tekintetében nem állanak hatósági ellenőrzés alatt.

Az ilyen aruknál előforduló hamisításokért a sértett félnek, mint magán panaszosnak kell törvényes orvoslást keresnie.

A hamisított élelmiszerek a tényleg bekövetkezett elárúsítása vagy megvételre való kínálása még akkor is, ha ez áru a vevő testi épségét nem veszélyeztette, tiz evtől tizenöt esztendeig terjedhető fogsággal sújtatik.

Kereskedők Aranykönyve
(„Az üzlet“ kiadása).

Cseberből a — vederbe.

Részint a városi közmunkák, részint a városokban feltalálható sok külső szépség, kényelem, mulatság, látványosság, a sokféle könnyebb foglalkozás stb. tömeges vonzó hatással vannak a falusi községek lakóira és azok nemcsak mint időleges munkások, csupán pénz szerzés végett vonulnak be a városokba, hanem közülök igen sokan ott is maradnak a jobb és könnyebb megélhetés reményében, mint napszámosok, segédmunkások, kisuvarosok stb. és akárhányan közülök csak később látják be, hogy bizony kár volt elhagyniuk az ő kedves falujukat, a megszokott munkakört és szaporítani az elégedetlen proletárok, cellengők és talán olykor éppen a közbiztonságot veszélyeztetők számát is.

De nemcsak az alsóbb rendűek, az inkább birtoktalanok lépik meg a városokat, hanem — sajnos — az egykor szép szere-

pet játszott jobb módu birtokosok, a falu intelligensebb elemei közül is sokan eladják ősi kuriáikat, földjeiket és szerencsét próbálni szintén behuzódnak a városokba és ott akárhányszor dijnoksággal, kervények irogatásával s bizony még másoknak molesztálásával is keresgetik sokszor nagyon is keserű és bizonytalan kenyerüket és lesznek belőlük is nem ritkán a társadalom legelkeseredettebb ellenségei, nyugtalankodó elégedetlenjei és akárhányszor az alkohol rabjai is, akik saját kovácsolt szerencsétlenségükért éppen a társadalmat teszik felelőssé...

Deák Lajos,
kir. tanácsos.

A szeretet.

Társadalmi életünkben teljességgel nem lelünk vigasztalót. Távól az egyetertéstől, összetartástól, — szertehuznak a nemzetnek tagjai. Az ősi kasztok főállanak, köztük hidegség, elzárkózás, irigység, gony uralkodik s hiányzik az, mi legszükségesebb volna helyzetünkben — a szeretet.

Mocsáry Lajos.

Nyolcvan évvel ezelőtt elhangzott vádak ezek és ma is aktuálisak — szeles e hazában. Vajjon lesz-e és mikor másképp!?

SPORT.

A diákifjúság változatos programot dolgozott ki a tavaszi szezonra. A bajnokságon kívül rendkívül sok érdekes látni-valót vettek fel a műsorukba s hihetetlen szorgalommal dolgoznak azon, hogy az udvarhelyi közönséggel a sportot megkedveltesse. A tavasszal 2-szor rendezik Székelyudvarhely kross-country (mezői futás) bajnokságát. Nagy athletikai verseny rendezését is fölvtették a programjukba. Mindenesetre a főattrakció a nagyszabeni diákság válogatott csapatával való football-mérkőzés lesz, amely virágvasárnapján kerül döntésre. Mind ezen versenyek az államsegéllyel építendő s ujonan planirozandó reálpályán fognak lefolyni, amely egyedül képes a közönség tömeges befogadására. Székelyudvarhely diáksága már a revans-mérkőzés felől is megegyezett, mely pünkösztkor lesz Nagy-Szebenben.

A bajnokság intéző bizottságnak mult vasárnap tartotta alakuló gyűlését. Határozatilag kimondotta a bajnokság rendezését és megtartotta a bírói vizsgákat. Mind a három bírójelölt a vizsgáztatók döntése szerint kielégítő eredménnyel vizsgázott, de azért egyelőre csak I-ső foku képesítést nyertek. A tisztikar megválasztását a legközelebbi gyűlésre tűzték ki.

Irodalom.

Olcso Jókai. A most megjelent januári sorozat igen figyelemre méltó és érdekes újdonsággal gazdagítja irodalmunkat. E sorozat 101. számú füzeté „A magyar színészet hőskora“ cím alatt magában foglalja Jókainak nagy magyar színművészekről és a magyar modern színészet kezdetéről írt dolgozatait, melyekhez Ady Lajos írt bevezető tanulmányt és jegyzeteket. Jelentős mozzanatai és érdekes jelenségei tárnak itt fel a magyar szellemi életnek — bearányozva a Jókai génuszának varázslatát. Tartalmazza továbbá e sorozat a következő műveket: 102. sz. A magyar Fauszt. 103. sz. A véres kenyér. 104—106. sz. A barátfalvi lévita. 107—110. sz. Minden poklonon keresztül. Egytől-egy gyönyörűséges alkotásai a nagy írónak. Az Olcso Jókai egy-egy száma 40 fillérért minden könyvesboltban és vasúti állomáson kapható.

HIREK.

— **Tanítói kinevezés és áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Agyagfalvára Földes Gizella, Kissolyosba László Ilona, Korondfenyőkútra Veress István, Székelyderzsbe Fogarasi Margit, Gyepesbe Zsákó Mózes, Petekre Péter Etelka okt. tanítónőket, illetve tanítókat nevezte ki az ottvaló állami elemi iskolához. A bibarcsfalvi állami elemi iskolához pedig áthelyezte Zoltán Ilona avastelszékfalusi, a székelyderzsibei Kendi István kenesi áll. isk. tanítónőt illetve tanítót.

— **A szabad lyceum** mult vasárnapi előadását Tyma Lajos főreáliskolai tanár tartotta meg a nagyszámu hallgatóság feszült figyelmével. Előadás után Rájk József szavalt Sipos E. „Bujdosó” című költeményét. Az előadónak és szavalónak Biró István bizottsági elnök mondott köszönetet s adta át Rájk Józsefnek jutalmul Petőfi összes költeményeit. Ma a felhívásban jelzett időben és helyen Dr. Hoffer Andras koll. tanár fog előadást tartani. A lyceumi bizottság kéri a polgárságot, szíveskedjenek ez előadásra pontos időben s lehetőleg minél számosabban eljönni.

— **Heltai ur nagy hatalma.** A fenntebbi tanítói kinevezés- és áthelyezésből kitűnik, hogy Kiss Jakab és neje Liptay Maud székelyderzsi állami tanító és tanítónő helyét már betöltötték. Ezt a tényt így szárazon és egyszerűen tudomásul nem vehetjük, mert Kisséket murkapárti politikai bosszúból mozdították ki régi megszokott székely otthonukból. Hogy pedig ez így történhetett, azt egyenesen Dr. Heltai Ferenc országgyűlési képviselő, a murkapárt oszlopúcai oszlopos tagjának tulajdoníthatják. A bosszúállás tehát sikerült. Nem nagy érdem. Heltai ur ennél jobb munkát végezhetett volna a székelység javára és nem kárára. Jézus Krisztust ezelőtt 1912 évvel feszítették keresztre és azóta sokszor, igen gyakran ismételték a moét is létező farizeusok és irástudók követelésére e tényt a gyarló emberek. Az igazság azonban mindig feltámadott; noha az állig felfegyverzett katonák örködtek is halála felett. A példa folyton ismétlődik — más és más formákban, de az Isten igazságának állandó diadalmaszkodásával. Kiss Jakabék tanítói működésükben Székelyderzs község népe között élni fognak még akkor is, mikor a Heltai Ferenc hírért sem hallják a leitatott, lepézellt álasztók...

— **Polgári fillérestély.** A székelyudvarhelyi polgári önképző és segélyező-egyesület e hó 21-én (kedden) este 8 órakor a kör nagytermében megtartandó fillérestélyét Kassay Rózsika és Muszka Mariska rendezik. Az estélyen felolvas: Dr. Kassay István, szavalt: Sáska Annuska, dialogot adnak elő: Walther Lenke és Székely Jenő, hegedűn játszik: Nagy Ferenc tanár, népdalokat énekel: Székely Jenő, melodramát ad elő: ifj. Rájk József, vonósnégyes a ref. kollegium zenekarából.

— **Új vonat a Székelyföldön.** Gyergyószentmiklós város képviselőtestülete legutóbbi közgyűlésén elhatározta, hogy a gyergyószentmiklós—parajdi vasutvonal kiépítésére előmunkálati engedélyt kér. Az új vonal révén, amely 66 kilométer hosszú lenne, Gyergyó bekapcsolódnék a Küküllő völgyébe a mostani küküllőszeg—parajdi vonal folytatásaként, továbbá a most épülő mezőményes—mezőbáránd—marosvásárhely—parajdi vonal útján a Beszterce völgyébe és kapcsolata lenne az előmunkálati engedélyezés alatt levő székelyudvarhely—korond—parajdi vonallal. Az új vonal tehát gazdasági és nemzeti szempontból igen nagy jelentőségű, mert az eddig egymástól eldarabolt székely vidékek között teremtené meg a kedvezőbb összeköttetést. A részvényeket Gyergyószentmiklós, Parajd, továbbá Csik- és Udvarhelyvármegyék fogják jegyezni. — Ez tervnek igen szép, de hogy aztán mikor lesz belőle valóság, az már egészen más kérdés.

— **Letört bimbó.** Id. Thott Károly vármegyénk kir. tanfelügyelőségénél szolgálatot tevő állami iskolai igazgató-tanítót és neje Ambrózy Jolán, mélyen sujtó csapáserte forrón szeregett kis lanyakájuk: Jolánka elvesztésével. Ezt a mély bánatot, nagy veszteséget tükrözi vissza a család részéről kibocsátott következő, meghatározható gyászjelentés is: „A Mindenható Isten hosszas és kínos szenvedés után az angyalok seregébe hívott egy artatlan lelket. Thott Jolánka szerető szive folyó évi január hó 16-án, napnyugtával megszünt dobogni. Mosolygó kék szeme örökre lezártult. A beszédes rózsajkon mosollyá változott a szerető szív utolsó dobbanása. Angyali lelke társaihoz szállott. A három tavaszt sem látott, elhervadt virágot folyó évi január hó 19-én d. u. 4 órakor fogjuk elkisérni oda, hol a virágokat a fájdalom könnyeivel öntözik majd a szerető szivek. Isten Veled! Isten Veled! Székelyudvarhely, 1913. január 17-én. Idős Thott Károly és neje szül. Ambrózy Jolán, bánatos szülők. Thott Sándor, László, Endre, György, Gabriella, Karoly, Jenő, szerető testvérei. Özv. Spaller Istvánné, Ambrózy János, nagyszülők. Ambrózy Gabriella, nagynénje.”

— **Az erdélyrészi szász pénzüzetek.** Erdélyben 33 szász pénzüzet van. Ezek Besztercezenaszód, Brassó, Fogaras, Hunyad, Kisküküllő, Marostorda, Nagyküküllő és Szeben vármegyék területén dolgoznak összesen 10 millió 115 ezer 115 korona alapítókével és 119 millió 641 ezer 460 korona betéttel. Ez a 33 szász pénzüzet közcélokra tavaly 456 ezer 548 koronát áldozott. Természetesen — talán mondanunk sem kellene — szász nemzetiségi és kulturális célokra. Ehhez fölleslegesnek tartunk minden további kommentárt fűzni.

— **Irodalmi ünnepély a kollegiumban.** A székelyudvarhelyi ref. kollegium ifjusági „Petőfi Önképzőkör” január 26-án (vasárnap) d. u. 5 órakor az intézet tornacsarnokában irodalmi ünnepélyt rendez. A vallásos és gazdag műsor Br. Eötvös József emlékére ujjítja fel születésének 100 éves évfordulója alkalmából.

— **Halálozás.** Csiki Andor életének 37-ik, boldog házasságának 12-ik évében e hó 16-án hosszas és kínos szenvedés után elhalt Korondon. Temetése az ág. ev. vallás szertartása szerint tegnap délután általános részvét mellett történt meg. Az elhunytban neje szül. Filep Berta korondi postamesterne férjét, Csiki Ibolyka és Piroška edes atyjukat gyászolják.

— **Benyújtják.** A Politikai Híradó jelenteti: A tanítók fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslat teljesen elkészült és Zichy János kultuszminiszter a képviselőházi szünet után a második ülésen elő is terjeszti. A Politikai Híradó értesítése szerint — az illetékes köröket a javaslat a legkisebb mértékben sem elégíti ki.

— **Mégis lesz egy mulatság.** A székelyudvarhelyi „Székely Dalegyet” február 2-iként a Budapest-szálló színháztermében táncal egybekötött hangversenyt fog rendezni.

— **Gyertya és spanyolviasz.** Ez a két tárgy kell a pecsételéshez és harmadik a pecsétnyomó. Egyik laptársunk — a Székely Ellenzék — azt panaszozza, hogy Marosvásárhelyt az adóhivatal nem hitelesíti a kereskedelmi könyveket addig, a míg a félgyertyát és pecsétviaszt nem viszen. Megjegyzi, hogy: „Azt talán még a legsötétebb Balkánon sem kívánják, hogy a felek gyertyával és spanyolviaszsal a kezükben állítsanak be az adóhivatalba”. Ugy látszik — ez a rendszer országos baj, mert eddig a finantkarakérosság mindenütt a marosvásárhelyihez hasonló. Ezt pedig csakis egy pénzügyminiszteri rendelettel lehetne megszüntetni, miután tényleg nem egyéb, a közönség molesztálásánál.

— **Az orvosi tudomány** minden súlyos kórde különösen az Epilepsia ellen lankadatlanul kutatja a biztosan gyógyító módszert. Igazán örvendetes, hogy orvosi szakkörök is mindjobban elismerik, miszerint az a gyógy mód, melyet Dr. Szabó B. Sándor az Epilepsia gyökeres gyógyítására meghonosított, súlyos esetekben is kitűnően beválik. Csak kötelességet veünk teljesíteni, midőn ezt t. Olvasóinknak tudomására hozzuk. Gyógyulást keresőknek díjlanul ad felvilágosítást Dr. Szabó B. Sándor rendelő intézete, Budapest Nagykorona utca 18.

— **Társas utazás.** Makfalvi Ferenc kassai kereskedelmi iskolai tanár husvétkor társas utazást rendez Olaszországba. Programmba van véve Róma, Tivoli, Nápoly, Pompeji, Capri-sziget, Sorrento, Pozzouli a Tuzaró-tó stb. A két hétig tartó s minden kényelmet nyújtó utazás II. osztályban (ajón I. oszt.) összes költsége a külön kirándulásokat, borraivalókat, vezetőket, belepő-díjakat is beszámítva 320 korona. Elsőrangú szállodák és ellátás. Indulás Kassáról március 14-én. Jelentkezni lehet Makfalvi Ferenc tanárnál (Kassa, Mikos-utca 10.) és László Bélánál, a Kassai Hírlap szerkesztőjénél, akik szívesen küldenek programot s adnak bővebb felvilágosítást úgy a jelev, mint a július hónapra Norvégiába tervezett társas utazásról.

— **A községi vágóhidak.** Májusban jár le a határidő, melyet a földművelésügyi miniszter a községeknek szabott, hogy modern közbudóhidakat létesítsenek. Miután a jelenlegi nehéz pénzüzetviszonyok között a községek alig vannak abban a helyzetben, hogy beruházási célra megfelelő kölcsönhöz jussanak, a határidő meghosszabítása iránt a földművelésügyi miniszterhez fordultak, aki megígérte, hogy amíg a jelenlegi nehéz pénzüzetviszonyok nem enyhülnek, nem fogja szorgalmazni a vágóhidak építésére, illetve átalakítására vonatkozó rendeletét.

— **Börtön felé...** Ez a címe a Tabori Kornél szerkesztésében megjelenő Nagyharang (Ujságírók könyvtára) legújabb kötetének. Gegus Daniel rendőrtanácsos írta a rendkívül érdekes könyvet, amelynek tartalmát legjobban jellemzi: megtörtént novellák. A kiváló gyakorlati kriminálista speciális érdekességi, izgalmas bűneseteket írt le, őszintén jellemzi a gonosztevők életét, de aktaszerű szárazság híján. A legtöbb történetben ő maga is szerepelt, vezette a nyomozást, tehát igazi közvetlenséggel tudja elénk állítani a társadalom száműzöttjeit. Főképp ez az, ami a bűnügyi könyvek tulnyomó részénél értékesebbé avatja Gegus tanácsos műveit. Mint a rendőrség bűnügyi osztályának egyik legkiválóbb tagja, nagyszabásu komplikált afférok szálait bogozta ki, sok veszedelmes csalót, betörőt, uri szelhamost, frakkos haramiát is leleplezett. A közönség nemcsak passzióval olvashatja a nívós könyvet, hanem okulhat is belőle: hogyan védekeznek a gázságok ellen. Különösen érdekesek a következő fejezetek: A tolonkocsiban, a rejtélyes villa, Betörők közt. A bronzbőrű herceg ékszere. Vasuti kaland. A kaszárnya titka. A börzejátékos. A szép fiú. Földes Imre színes címlapja teszi feltűnőbbé Gegus könyvét, amely nagyon olcsón, 1 koronáért kapható minden könyvesboltban és vasuti állomáson is.

Royal-mozgósínház.

Vasárnap, január 19-én a polgári önképzőkör nagytermében, változatos műsorral bemutatásra kerül:

Velencei lépe (természeti), Kellemetlen kövérség (humoros). Egy anya kálváriája (dráma). Modern Sámson (humoros). Tulipánok (színes). Egy anya kálváriája. Társadalmi dráma az előkelő életből 3 felvonásban prologggal és utójátékkal. Előadják a milánói színház jeles művészei jeles kiállítással.

Kiadó lakás. Székelyudvarhelyt, Vár-utca 9. sz. alatt három szoba és konyha április 24-től kezdődően kiadó.

Eladó beltelek.

Székelyudvarhelyt, Bálint-utca 22. sz. alatt két szoba, kamra, szin és kerttel stb. bíró épületes beltelek kiadó. Vár-utca 24. sz. alatt több szobából álló lakás kiadó. Értekezni lehet özv. Gircsis Józsefnél Vár-utca 24. sz. alatt.

ROBI!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi boragykereskedőné

legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Üzlet eladás. Kézdivásárhelyen egy forgalmu vas és fűszer kereskedés, melynek körülbelül 40,000 K értékű áru készlete van, eladó. Eladási ügyben értekezni lehet Dr. Jancsó Béla ügyvéddel Kézdivásárhelyen.

Udvarhelyvármegye Nemes Csárdái. Szerkesztette: Palmay József. Ára fűzve 16 K. Míg a készlet tart kapható: Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok címereivel illusztrált mű, igen becses családtörténeti adatokat tartalmaz.

Milliók

használik

Köhögés

rekedtség, hurut és nyálkás-ság, görcs és hörharut ellen

KAISER-féle

mell-karamellakat

a „három fenyővel.”

6050 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány orvosok és magánzóktól a biztos eredményt igazolják.

Kiválóan kellemes ízű bonbon! Csomagokban 20 és 40 f-ért, dobozban 60 f-ért. Kapható gyógyszerárakban és drogeriákban, valamint: **ZSETKEY JÁNOS** gyógyszerésznél Homoródszentmárton község.

Eladó épületes beltelek.

Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 19-21. sz. alatt levő épületes beltelek örök áron eladó. Bővebb értesülés ugyanott nyerhető.

Eladó vagy kiadó belsőség.

Székelyudvarhelyt, Solymossy-utca 27. sz. a. 212 négyszögöl területű belsőség, melyen most épült 2 szoba, konyha, 2 kamra, üveges veranda, sütőház, fatartó, sertésöl és igen szép kert van, örök áron eladó vagy többévre azonnal bérbe vehető **Lukács Ferenc** tulajdonostól. Bővebb felvilágosítást nyújt szíveségből a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatala Kossuth-utca 31. sz.

Földbirtokot, házat, erdőt vesz. elad és saját költségén párcelláz

Kovács Elek ingatlan forgalmi irodája Marosvásárhelyt.

Apaffy Mihály utca 2. szám.

Ugyanott több kisebb-nagyobb birtok eladó.

Azonnal kiadó egy 75 holdas, egy 300 holdas, egy 400 holdas birtok *mezőgazdasági szeszgyár* mellett, egy 700 és 1600 holdas földbirtok.

Pénzt, amely összegben, betáblázásra legelőnyösebben elhelyez, kölcsönügyletet el, biztosításokat gyorsan lebonyolít.

643-1912 végrehszám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881 évi LX t. c. 102. § értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az oklándi kir. járásbírósnak 1912 évi sp. 152/2 számú végzése következtében Dr. János Domokos ügyvéd által képviselt Bardoci fogyasztási szövetkezet javára 336 82 K sjar. erejéig 1912 évi dec. hó 18-ik napján foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felül foglalt és 730 K becsült következő ingóságok, u. m.: 1 kocsi 1 szekér, szena és házi-butorok nyilvános árverésen etadotnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbírósnak 1912-ik évi V 103/2 számú végzése folytán 336 K 82 f tőkekövetelés ennek 5 százalékos kamata és eddig összesen 94 K 26 f bíróilag már megállapított költségek erejéig, Bardoczon az alperesnél leendő megtartására 1913 évi február hó 1-ik napjának 0 el előtt 10 órája határidőül kitézetik és ahhoz venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107 és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ig rőnek szikkégg esetén, becsáron alul is el fognak adatni.

Amenyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX t. c. 120. értelmében ezek javára s elrendeltetik.

Kelt Oklándon 1913. évi január hó 13.

POLLÁK IGNÁC

kir. bír. végrehajtó.

ÉRTESETÉS.

Üzlet átalakítás miatt

a raktárainban levő összes férfi és nőidivatáruccikk, készruhák, cipők, fehéreneműk, kalapok, terítők, függönyök stb. árait természetesen leszállítottam s így ritka alkalmu bevásárláshoz módot nyujtok a mélyen tisztelt vevőközönségnek. ezen alkalmat most tessék felhasználni.

Tisztelettel:

Szenkovits János Utóda.

Csekély 2 koronáért egész éven át olvashatja a Székely-Udvarhely 1848-as függetlenségi politikai újságot — társaságban. Kérjen azonnal mutatvány-számot és fizessen elő e vérbeli székely lapra. Nyílt, őszinte, bátor s ha szük-

Meghívók

— névjegyek, eljegyzési és esküvői jelentések, valamint bármiféle nyomtatványok gyorsan, előnyösen beszerezhetők Betegh Pál könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz.

ség: kérlelhetlen ostromozója bármely visszaélésnek; a székelység ügyeit szívből fakadó szeretettel védelmezi. Minden igaz székelynek erkölcsi és önmaga iránti kötelessége volna tehát hathatósan támogatni az ő lapját: a „Székely-Udvarhely”-t.